

Vladimir Strugar. *Pedagoški rad / Napredak: bibliografija 1976. – 2010. : temelj znanstvenoistraživačkog rada i prinos proučavanju povijesti pedagoške periodike u Hrvatskoj.* Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 2014., 248 str.

U nakladi Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora, najstarije hrvatske pedagoške udruge koja kontinuirano djeluje od 1871., a od 1873. je i nakladnik najstarijega hrvatskoga pedagoškog časopisa, objavljena je knjiga dr. sc. Vladimira Strugara *Pedagoški rad / Napredak: bibliografija 1976. – 2010.* Riječ je o trećoj samostalnoj bibliografskoj publikaciji *Napretka* iza koje stoji autor respektabilne biografije i bibliografije, dobar poznavatelj *Napretkove* povijesti i povijesti hrvatske pedagoške periodike.

Časopis *Napredak* (od 1946. do 1990. *Pedagoški rad*) najstariji je hrvatski znanstveno-stručni časopis koji kontinuirano izlazi od 1859., kada su učitelji Uzorne glavne učione u Zagrebu na čelu sa Stjepanom Novotnyjem, profesorom pedagogije na zagrebačkoj preparandiji, odlučili “nežaleć truda ni troška izdavati školski časopis”. Prvu je bibliografiju u povodu 50. obljetnice časopisa izradio 1909. Josip Klobučar pod nazivom *Napredak : povijest i sadržaj prvih pedeset njegovih godina : 1859. – 1909.* Klobučar u predgovoru piše da je to bio najbolji način da se obilježi i proslavi rijedak događaj – 50 godina jednog pedagoškog časopisa – te da se u bibliografiji “kao u ogledalu vidi duševni rad i intelektualni napredak našega školstva” tijekom pola stoljeća. Stoti je rođendan *Napredak* doživio kao *Pedagoški rad*. Posljednji broj 14. godišta *Pedagoškoga rada* 1959. bio je posvećen 100. obljetnici *Napretka*, ali jubilej nije obilježen novom bibliografijom. Za prvo desetljeće *Pedagoškoga rada* bibliografiju je izradio Antun Tunkl, no ona nije objavljena zasebno, nego u jednom broju *Pedagoškoga rada* (br. 3-4/1956.), a kao samostalna publikacija objavljena je 1976. *Bibliografija : 30 godina časaopisa “Pedagoški rad” 1946 – 1975.* Emila Paravine.

Strugarova bibliografija obuhvaća bibliografski neobrađeno 15-godišnje razdoblje *Pedagoškoga rada* (1976. – 1990.) i dva desetljeća *Napretka* (1991. – 2010.), zaključno s njegovim 151. godištem. U uvodnom tekstu “Neka bitna obilježja časopisa i bibliografije” autor daje pregled osnovnih podataka o časopisu u spomenutom razdoblju, strukturu bibliografije i podatke o broju radova za svaku od 11 tematskih cjelina koje predstavljaju poglavlja knjige. Definiranje tematskih cjelina/poglavlja i razvrstavanje članaka autorski je najzahtjevniji dio rada na bibliografiji jer podrazumijeva dobro poznavanje pedagoških disciplina i arbitrarno rješavanje dvojbenih slučajeva, pri čemu su samo djelomično mogle pomoći rubrike časopisa (koje su se mijenjale) i UDK oznake (koje su uvedene 1981.).

Bibliografija ima ukupno 2698 bibliografskih jedinica raspoređenih u sljedeća poglavlja: *Opća pedagogijska pitanja* (629), *Povijest pedagogije i školstva* (137), *Didaktika* (199), *Metodike i školski rad* (281), *Sustav, organizacija i reforme odgoja i obrazovanja* (281), *Ocjene i prikazi* (440), *Prosvjetni i znanstveni život* (314), *Hrvatski pedagoško-književni zbor* (259), *In memoriam* (46), *Obljetnice* (57) i *Ostali članci* (55). Sva poglavlja sadrže odgovarajuće tematske podcjeline, a ove su opet razrađene na uže tematske sastavnice. Iz predmetnoga odnosno tematskoga grupiranja članaka mogu se iščitati zanimljive informacije, na primjer tko je sve pisao o određenoj temi,

broj članaka, znanstveni (autorski) interes za pojedine teme. Imensko kazalo ima 968 autora, uz čija su imena pridruženi brojevi poglavlja i bibliografskih jedinica, što omogućuje brzi uvid u područja interesa i broj radova pojedinoga autora.

Knjiga Vladimira Strugara *Pedagoški rad / Napredak : bibliografija 1976. – 2010. : temelj znanstvenoistraživačkog rada i prinos proučavanju pedagoške periodike u Hrvatskoj* važan je pothvat u bibliografskoj povijesti *Napretka*, svojevrstne institucije hrvatske pedagoške periodike. Ona nastavlja tradiciju bibliografskoga dokumentiranja najstarijega hrvatskoga pedagoškog časopisa, a istraživačima je važno pomagalo za proučavanje pedagogije i školstva u bližoj prošlosti, drugoj polovini 20. i početkom 21. stoljeća, koje tek treba postati predmetom povijesno-pedagoškoga istraživanja. Bibliografija nadalje omogućuje uvid u novije trendove na području pedagoških istraživanja i pruža dragocjene podatke za personalne bibliografije. Stoga se sa sigurnošću može reći da će za njom posezati brojni sadašnji i budući znanstvenici s područja odgojnih znanosti.

Knjiga za sada nema svoju elektronsku inačicu, što bi svakako bilo korisno. No na potencijalno pitanje o smislu klasičnih publikacija ovoga tipa u vremenu koje pruža moćne medije i alate za jednostavniji, brži i efikasniji pristup informacijama, odgovor bi bio da upravo one itekako imaju smisla, upravo u ovom vremenu moćnih i istodobno krhkih novih medija. Osim što je “temelj znanstvenoistraživačkog rada” danas, bibliografija će svakako imati važnu ulogu u pisanju neke buduće povijesti pedagogije i pedagoške periodike i bit će dostupna, negdje u nekoj knjižnici, neovisno o razvoju novih tehnologija i dosezima digitalne arheologije.

Štefka Batinić